

Motion till riksdagen

1986/87:So442

Per Arne Aglert och Barbro Sandberg (fp)

Förbud mot amalgam som tandlagningsmedel

Redan på 1920–30-talen varnade forskare i såväl Sverige som USA för användning av amalgam som tandlagningsmedel. På 1950-talet gjorde professor K A Frykholm mätningar av kvicksilver som frigjorts från amalgam. Debatten i början av 1980-talet gällde begreppet oral galvanism. Diskussionen gällde mätbara elektriska strömmar i munhålan som ett uttryck för att metalljoner frigjordes från amalgam på grund av korrosion. Ansvariga odontologiska och medicinska experter hänvisade dock till att det av mätningar framgick, att mängden kvicksilver genom förångning eller korrosion är liten och av ringa betydelse.

Begreppet oral galvanism betraktas nu som föråldrat och i stället gäller debatten s. k. mikromerkurialism, dvs. lätt kvicksilverförgiftning som en följd av kvicksilverånga från amalgam. Även detta har ifrågasatts av vissa experter. Av fall som framkommit under senare tid torde det vara ostridigt att ett antal personer visat sig ha allvarligare eller lättare besvär från sina amalgamlagade tänder.

Kvicksilver är en av jordens giftigaste metaller. Professor Lars Friberg vid statens miljömedicinska laboratorium är tveksam till större amalgamarbeten på gravida kvinnor, eftersom kvicksilverånga har visat sig passera placentan, och foster därigenom med sin större känslighet kan tänkas bli skadade. Han påpekar också att amalgam som tandersättningsmedel knappast nu skulle tänkas bli tillåtet på grund av den strängare granskning som för närvarande råder. Betydligt större restriktivitet vad beträffar tandlagning med amalgam råder i såväl Japan som USA. Sverige torde vara bland de länder som använder mest amalgam per invånare.

Det föreligger förslag om att socialstyrelsen skall inrätta en obligatorisk registrering av tandvårdens material. För närvarande existerar följaktligen inga som helst kvalitetskrav på amalgamets sammansättning. Proportionerna kvicksilver, silver, tenn och koppar har stor betydelse för amalgamets stabilitet. På senare tid har kopparinblandningen ökat, vilket ger ett sämre amalgam med större risk för korrosion. Tänkbart är att amalgamets kvalitet också kan variera hos olika tandvårdsinrättningar.

Undersökningar som utförts av naturvårdsverket under 1970-talet har visat, att laxyngel upplagrat kvicksilver till en halt på 60 gånger den ursprungliga sedan man till vattnet satt bitar av amalgam. Munhålan varierande miljöförhållanden med varma och kalla drycker av olika surhetsgrad och mekaniskt tuggande måste med nödvändighet påverka amalgamet. Det är också antagligt att människor har olika känslighet. Synlig korrosion i

amalgamplomber hos personer som samtidigt företer besvär påminnande om kvicksilverförgiftning förekommer. Hos sådana patienter har också i några fall två forskare vid Gustaf Werners institut kunnat visa inlagring av kvicksilver i blodkroppar. Åtskilliga personer med mångåriga besvär har efter sanering av sina tänder omvittnat en klar hälsoförbättring.

Överdödighet i vissa typer av hjärntumörer hos tandvårdspersonal är vetenskapligt fastslaget i en undersökning av professor Anders Ahlbom. Ett statistiskt samband mellan antalet amalgamfyllningar och kvicksilverhalt i hjärnan har påvisats av forskare vid Karolinska institutet.

Eftersom tungmetaller har visat sig påverka immunsystemet är det också tänkbart, att vissa långdragna infektioner kan ha samband med en lätt pågående kvicksilverförgiftning. Representanter för Tandvårdsförbundet anser kvicksilverförgiftning från tandamalgam vara århundradets största miljöskandal och säger sig vara övertygade om att amalgam måste förbjudas.

Den tilltagande tungmetallbelastningen i naturen på grund av ökad sopförbränning med ofullständig rökgasrening, liksom allt lägre PH-värden i mark och vatten, kan tillsammans med ett sämre amalgam innebära att gränsvärden överskrids för känsliga individer och leder till sjukdomar. Med den tveksamhet som råder om amalgamets eventuella giftverkan på enskilda individer måste det anses oförsvarligt att detta fortfarande får användas. Läkartidningen ägnar 18 sidor av nr 7/1986 åt kvicksilvrets och amalgamets risker för hälsan. Meningarna går fortfarande isär, men ingen nonchalerar helt riskerna. Om det skulle införas föreslagen registrering av tandvårdens material och amalgam ej ännu vore tillåtet att använda, är det i nuvarande forskningsläge troligt att amalgam ej skulle antas som tandlagningsmaterial. Vi anser därför att bevisbördan bör ändras. Regeringen bör således pröva möjligheten att förbjuda amalgam som tandlagningsmaterial tills det bevisats att det är helt ofarligt för den mänskliga organismen.

Hemställan

Mot bakgrund av det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om undersökning av möjligheterna att förbjuda amalgam som tandlagningsmedel.

Stockholm den 26 januari 1987

Per Arne Aglert (fp)

Barbro Sandberg (fp)